

ST. — NO. 1597. Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.
CHICAGO, ILL., 20. APRILA (April 20), 1938.

— LETO—VOL. XXXIII.

STARI NEUSPEŠEN NAČIN ODGANJANJA KRIZE

PRIVATNI "KAPITAL" VZLIC
VЛАДНИ ПОДПОРНІ НЕ МОРЕ,
АЛИ ПА НОЧЕ ИЗ ЗАСТОЈА

Vpitje proti subvencijam, a ob enem jih zahtevajo, posebno železniške družbe

Sabotaža demokratske stranke v kongresu proti vsemu, kar predlaga njen predsednik

Pet let je že preteklo, od kar je nam new deal obljubil odpraviti krizo. In si je res prizadeval, da jo odzene. Roosevelt se je lotil reševanja bank, in jih je rešil. Namreč velike Male so večinoma propadle, ali pa bile reorganizirane z izgubami za vlagatelje. Velike korporacije so doobile posojila, med njimi železniške družbe. Občine podpore za relif brezposelnim in za javna dela. Toda vse to je bilo smatrano le za prehod iz začasne krize v novo "prosperiteto".

Kriza še zmerom vztraja

Ko je sedanja administracija prevzela oblast nad deželo, je bilo okrog trinajst milijonov brezposelnih. Vrh tega je bila panika v deželi tolkišča, da se je bilo batiti najhujšega. Roosevelt je to nevarnost spremeno odvral z govorji po radiju in kot že omenjeno, z rešitvijo velikih bank in tistih malih bank, ki so imele za svojimi obveznostmi dovolj jamstva za kritje. Nato smo dobili razne izjemne zakone za reguliranje produkcije, delavnika in mese. Bil je to od predsednika in njegovih svetovalcev dobrohotno zamisljeno načrt, ki je bil v marsičem res koristen, a v mnogotem oziroma kvaren. Vendar pa so ga delodajalci vzel v splošnem za kvaren načrt. Vrhovno sodišče jih je poslušalo in bil je razveljavljen.

Nova zdravila

Zvezna vlada je nato z odbritijo kongresa pričela z novimi "zdravili". Dala je subvencije posameznim skupinam, farmarjem v splošnem, in predela z raznimi javnimi deli, kateri se danes šaljivo označuje z WPA. Kdor še ni bil brezposeln in bil odvisen od takih "dobrodelenih" akcij, se lahko smeje, ko čita norčevanja iz bednih — a milijoni, ki so v pomjanjanju, vedo, kaj pomeni miločina: poniranje, kaščnega si nihče ne želi.

Težave Rooseveltove administracije

Ce pomislimo, da je ni bogatje dežele na svetu, kakor je (Nadaljevanje na 3. strani.)

"Milwaukee Leader" zdaj posest nove firme

Eden najbolj prizadetih delavskih dnevnikov med svetovno vojno je bil "Milwaukee Leader". Le z največjo pozitivno vrednotijo milwauških socialistov pod vodstvom pokojnega V. L. Bergerja so ga rešili. Po vojni so mu silovito škodili razkoli — predvsem strupeni napadi takratnih komunistov, kateri se danes skoro vsi izven delavskega gibanja. Znamenje, da ni vsakdo "revolucionar", kadar pride vprašanje, ali si, ali nisi.

"Milwaukee Leader" je vse težkoče med vojno in tuk po vojni pod spremnim vodstvom socialistov premagal in se vzdružal na površju kot edini angleški socialistični dnevnik v čelu glasila, ampak tudi glavni teži deli. Newyorški socialistični glasnik unij v Wisconsinu. Po-

magal je stranki in unijam. Ko pa so se unije razdrojile med CIO in AFL — je prišel "Milwaukee Leader" med precep. Obema skupinama ni mogel služiti. Tako je ta nekdaj slovečni dnevnik izgubil staro ozadje, kakor nekoč v Angliji "Daily Herald", ki je bil prej direktna last delavske stranke. Milwaukee "Leader" ostane delavski glasilo. Tako pravi družba, ki ga je prevzela. Tudi izboljšala ga je. Plaćala je upnikom, kakor poroča že Radelj, kakih \$125,000, izguba pa znaša po njegovem mnenju približno pol milijona. Radelj dostavlja, da se boji, da tudi "Proletarca" zadene slična usoda. Ako bi naši so drugi in somišljeniki v Mil-

waukeju in West Allisu agitirali za "Proletarca" vsaj približno toliko, kakor so skozi mnogo let za omenjeni dnevi, pa bi imeli med seboj razširjen resnično socialističen list. Ob 30-letnici in ob 25-letnici "Proletarca" smo omenili, koliko delavskih listov je prepadlo, in to ne samo revnih, ampak takih, ki so imeli za seboj svoječasno sto tisoč dolarijev subvencije. "Proletar" izhaja včasih vsemu hudejmu in brez pomozne reklame že triinštresto leta. Nadejam se, da bo "Milwaukee Leader" tudi pod novim gospodarstvom držal delavsko načela kvišku, in posebno socialistična še veliko krepkeje, kakor pod prejšnjo upravo.

HITLERJEVA PARADA

V Celovcu in Gradcu, tik jugoslovanske meje, paradiro Hitlerjeve čete v svari in za pritisk sosedam s povarkom, da je zdaj Nemčija za Rusijo v Evropi največja država in najmoderneje oborožena. Istočasno Hitlerjeva vlada izjavila, da nima proti Italiji. Jugoslavji in Ogrski nikaj neprijetljivih namenov. Jugoslovanski premier Stojadinovič je odgovoril, da ga veseli, ker ima zdaj Jugoslavija okrog sebe same prijateljske države. Pregovor pa pravi: "Ne hvale dneva pred večerom."

Z AMERIŠKE DELAVSKE FRONTE

Stavk je baš v teh pomladanskih tednih nič koliko. Ampak so zatajevane. Med unijsami CIO in AFL je še vedno boj, ki pa mora prej ali slej prenehati in se obe skupini združiti, kajti drugače bo celokupno delavsko gibanje edino, ki bo tipelo škodo.

Ladijski delavci, ki so upošljeni pri parobrodnih družbah v Kanadi za plovbo na velikih jezerih, so izvojevali svoje pogoje. To je bila prva stavka te vrste v Kanadi.

V Detroitu je bilo prošte tedne mnogo bojev v avtnej industriji. Skoro v vseh so blizu v stodostotnih meri zmagali unijski delavci. Zrte so kajpada velike.

Največje borbe so se in se te tedne še zmerom vrše med delavci in kompanijami v oblačilni industriji. Na eni strani so kroščki, krvnarski in klobučarski delavci ter delavci, in na drugi seveda ljudje, ki misijo, da so delavci na svetu samo za garanje v prid drugih. Precej stavk v prej omenjenih industrijih je bilo že izravnanih.

Delavska politična akcija je vsled spora med unijsami AFL in CIO kako ogrožena. Naloga in dolžnost vseh zavednih delavcev je, da delujejo za slogan

med tema skupinama in jima tudi povedo, da će sloge ne bo, delavci brez sloge v svojih vrstah ne morejo zmagati.

Prošli volilni boji so pokazali, da bi delavci v marsikaterem mestu lahko res zmagali, ako bi bili unijsi CIO in AFL enotne v politični akciji. Tako pa si nasprotujejo drug drugemu in reakcija zmaga.

Žalitev "veličanstva"

Včasi so se ljudje zgražali nad ostrimi kaznimi, ki so jih dobili ljudje, ker so "razžalili veličanstvo"; v Avstriji na primer Franca Jožefa in Nemčiji kajzera Wilhelma. Toda kdor danes razžali veličanstvo Hitlerja, ali veličanstvo Mussolinija, je kaznovan še veliko bolj strogo. Na Poljskem je bil nedavno izdan odlok, da bo kaznovan na pet let zapora vsakdo, ki bi govoril "žaljivo" o pokojnem poljskem diktatorju Piłsudskemu.

Reakcionarna večina je brez oklevanja priznala, "da, da, zaradi osebnosti! Resigniraj!" In tako je moral Blum znova iz vlade, ker je socialist in prav tako, ker je židovskega pokolenja. Ampak taka je "demokracija". Če bi hotel

Blum pokazati francoski reakciji roge, bi se moral proti njiju poslužiti zelo nedemokratičnih metod, riskirati civilno vojno in Hitlerjevo intervencijo. Kajti Hitler je v zvezi z Italijo in Japonsko proti "komunizmu" in ne bi dopustil "komunizma" v Franciji. A svet se vendarle suže!

Slabo za ženske

Ko je Hitler kandidiral in zmagal za glavarja Nemčije, je glasovalo za njega stotisoč žensk. Danes mora vsako dekle iti za služkinjo leto dni, prek sime kje vpravati za plačano službo. Prizadeta so dekleta delavskih družin, ker bogatim ni treba iskatki služb.

Amnestija na Češkem

Dne 15. aprila je čehoslovaški predsednik Beneš pomiloval okrog 4000 političnih jetnikov. Večinoma so bili to načini (sudetski Nemci), Slovaki in Madžari, ki so bili v zapori radi svojih aktivnosti za separacizem. V čeških zaporih je tudi blizu tisoč jetnikov, ki so bili obsojeni zaradi špijonaze v prid drugih držav. Špijoni niso bili pomilovani.

Ali je Leon Blum kaj dosegel?

Spošljeno mnenje v Franciji je, da je eden njenih najspomljivejših državnikov Leon Blum. Ampak vsakikrat, ko je prevel vlado, ali pa sodelovanje v vladi, je bil oviran, neglede kako koristni so bili njegovi načrti. Kajti Leon Blum je socialist, Francoska reakcija, ki je še zmerom vladajoča

LEON BLUM

sloj — oziroma, proti njiju ne bi mogel vladati nihče, razen ako bi jo najprvo porazil v civilni vojni — noč socialista za premierja. Zato je dopustila Blumu v par presledkih vladati le toliko časa, da se je sama opomogla. Ko je francoski senat nedavno zavrgel Blumov načrt za finančne reforme, je ogorčeno vzkliknil: "Odbili ste mi jih zaradi osebnosti! Saj sami veste, da so potrebne!"

Reakcionarna večina je brez oklevanja priznala, "da, da, zaradi osebnosti! Resigniraj!" In tako je moral Blum znova iz vlade, ker je socialist in prav tako, ker je židovskega pokolenja. Ampak taka je "demokracija". Če bi hotel

Blum pokazati francoski reakciji roge, bi se moral proti njiju poslužiti zelo nedemokratičnih metod, riskirati civilno vojno in Hitlerjevo intervencijo. Kajti Hitler je v zvezi z Italijo in Japonsko proti "komunizmu" in ne bi dopustil "komunizma" v Franciji. A svet se vendarle suže!

Francija se udala v fašistične toke

Pritisik Italije in angleške vlade preogromen, da se bi mu moglo francosko delavstvo samo upreti

Ko je Leon Blum prvi prevel vlado Francije, so mu nasprotniki v delavskem gibanju očitali, da rešuje kapitalizem. Odgovarjal je, da rešuje demokratični otok v Evropi in njegov argument so skorodno glasno podprle tri glavne levicarske stranke: radikalno socialistična (liberalna), socialistična (ki je resnično socialistična) in komunistična stranka.

Nasprotna mnenja pa se glase: Nobena vojna nam ni koristila. Vse so nam prinesle zgolj reakcijo. V vseh smo trpeli mali ljudje. V vseh vojnah smo mali ljudje ob demokracijo.

Torej kaj? Na ograji — s katere se lahko preokrenemo sem in tja, ne moremo sedeti. Nekje moramo biti. Kako lahko služimo miru in našim načelom? "Proletarec" vas vabi, da razpravljate o tem vprašanju.

Japonci v strahu, ali koj?

Japonski listi se pritožujejo, da postaja Rusija napram Japanom v Sibiriji in na svojem otoku Sakhalinu vedno bolj "necivilizirana". Poročajo, da je japonski poslanec v Moskvi dal okrog svoje palače postaviti varnostno ograjo bodečih žic, v katere je napeljan električni tok. Rusi odgovarajo, da se sovjetski državljanji na Japonskem počutijo še manj varnim.

Avtobusi imajo vedno več prometa

V Zed. državah je v prometu že nad 25,000 avtobusov, ki prevažajo potnike med državami, in približno toliko, ki prevažajo potnike v mestih in med mestami ter predmestji. Velika večina cestnih električnih železnic se je že umaknila busom.

KDO V RESNICI ZMAGUJE V ŠPANIJI?

Nemčija je poslala generalu Franco v Španijo že za nad \$120,000,000 municije in stotine izvezbanih letalcev ter vojaških tehnikov. Nemški topovi, nemški tanki in italijanski letalci ter polki italijanske armade so v zadnjem ofenzivi preklali lojalistično Španijo na dvoje.

General Franco je Nemčiji obljubil plačati njeni mučnici z železnicami, svinčenimi in drugimi rudami. Toda španski rudniki v Španiji so večinoma angleška posest in je možno, da bo teh rud za Nemčijo prav malo ostalo, kajti posljane so v Anglijo. Angleški premier Neville Chamberlain vodi v imenu torijske vlade ves čas taktilni železnic se je že umaknila busom.

Angleški torijski državniki zastopajo v civilni vojni v Španiji skoz in skoz kramarsko, protidemokratično, in španski republikov sovražno vlogo. Chamberlain se nadeja, da bo Mussolini-Hitlerjeva zmaga v Španiji koncem konca zmaga v korist angleškega imperializma, dočim bosta imela Nemčija in Italija s svojo "zmago" le ogromne stroške, ki jih bo deloma pokrila Anglija s posojili.

Italija je v svojih tekočih pogajanjih Anglijo Chamberlaina zagotovila, da se bo umaknila iz Španije — ko hitro bo zmaga. V povračilu je Chamberlain obljubil pomagati v Etiopiji, s koncesijami v Sredozemju in z angleškimi posojili in krediti. Italijanski časopis Il Tevere se je ob tej priliki pohvalil, da so italijanski armadni letalci v Španiji zbulili na tla od početka civilne vojne 538 letal lojalistične armade. Čudež je, kako se morejo lojalisti proti tolkani premoči vojevati že 21 mesecev. Ampak so raje poraženi v boju, kakor da se bi podali brez borbe. Vrh tega vedo, da tudi ako jih fašisti porazijo, to ne pomeni, da jih tudi premagajo. Kajti špansko delavstvo se je proti krivicam in tiraniji znalo upirati v prošlosti in se bo tudi v bodočem. Zavedajo se, da bosta Mussolini in Hitler svojo intervencijo v Španiji draga plačala in tudi Angliji bo nekoč — morda še prav kmalu — žal svoje zavratne vloge.

SODELUJMO

VSI PRIJATELJI

DELAVSKEGA Tiska

DA LETOŠNJI

"MAJSKI GLAS"

ČIMBOLJ RAZSIRIMO!

PROLETAR

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za tretji leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prihodljive v številki tekočega teda.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Čemu izseljeniška zbornica?

Federacija Jugoslovenskih Sindikalnih Sekcij v Lensu, Francija, je na svojem kongresu 6. marca t. l. sklenila apelati na vse jugoslovenske liste in jugoslovenske organizacije v inozemstvu za sodelovanje pri graditvi izseljeniške zbornice, katere sedež, kajpada, naj bi bil, oziroma je v Jugoslaviji. Zdaj jo kontrolira takozvana Rafaelova družba, katero vodi bivši župnik slovenske cerkve sv. Štefana v Chicagu, Kazimir Zakrašek. Sklical je že par "izseljeniških" kongresov, na katerih so "zastopniki" izseljencev poslušali pridige duhovnikov in pa govore vladnih zastopnikov. Ostali del časa so ti zastopniki iz Severne Amerike, Francije, Belgije, Južne Amerike, bivše Avstrije, Nemčije itd., porabili za romanje na božja poti in za zabavo po deželi.

Federacija Jugoslovenskih Sindikalnih Sekcij v Franciji to dejstvo apelu, ki ga priobčujemo na drugem mestu v tej številki, priznava. Pravi pa, da ako se pridružijo izseljeniški zbornici s svojimi zastopniki tudi organizacije drugih jugoslovenskih izseljencev, bo postala res reprezentativno in koristno telo.

Mi ne soglašamo. Za koristi izseljencev — tistih izseljencev —, ki morajo po svetu za delom, se ne briga nobena vlada. Brigajo se le za bogataše, ki investirajo svoj kapital v inozemstvu, za misjonarje, ki so običajno le trgovski agenti, skriti pod duhovniško haljo, za delavce in kmete, ki morajo v svet, pa se brigajo le, koliko prihrankov bodo poslani v domovino, in pa da ji ostanejo zvesti in se prijavijo, kadar je čas zato, odsužiti svoj rok v armadi.

Vzlie temu dejstvu so med deželami, v katerih žive izseljeni, dokajšnje razlike. Ko so francoske oblasti ob pričetku sedanja gospodarske krize v Franciji hotele vrneti na Poljsko nekaj deset tisoč Poljakov, se je poljska vlada zanje odločeno zavzelja, češ, da tudi ona nima kruha zanje, torej naj jin ga da država, v kateri so garali. V Parizu so nato takoj za izgajanje tujih delavcev nekoliko omilili in namesto mnogo tisoč se je moralno vrnil le nekaj tisoč težakov poljske narodnosti. Tudi v Nemčiji so razmere take, da vnanje vlade za svoje izseljene podanike lahko store več kot pa bi mogli izseljeni.

V Zed. državah pa se izseljeni smatramo za sestavni del tukajnjega prebivalstva. Udeležujemo se političnih bojev in sodelujemo v unijah ne kot izseljeni, ampak kot ljudje, ki imamo za razmah ameriškega gospodarstva prav toliko, ako ne celo več zaslug, kakor tukaj rojeni potomci priseljencev. Ako bi se naše politične in podporne organizacije pridružile izseljeniški zbornici, bi bilo to morda le sentimentalne vrednosti in zastopniki, ki bi hodili tja, bi imeli nekaj zabave. Izseljenec v Ameriki ne bi mogli nič koristiti. Sekcije jugoslovenskih sindikatov pa tu nimamo, ker slovenski in drugi jugoslovenski delavci pripadajo skupnim unijskim lokalom, neglede katera narodnost prevladuje v njih. In občevalni jezik v njih je posebno v povojni dobi samo angleški.

V evropskih državah se smatrajmo izseljeni iz Jugoslavije le za začasne izseljence. Tudi v Zed. državah je tisoče prvotnih priseljencev iz naših krajev prišlo sem s trdno nado, da se povrnejo v domovino čim si zadosti prihranijo. Med tem "prihranjanjem" so se tej deželi večinoma privadili in jo sprejeli za svojo "novo domovino". Starokrajska izseljeniška zbornica jim ne more koristiti, kajti kulturnih in socialnih odnosov ne neguje, božjih potov in drugih cerkva pa imamo tudi tu več kot preveč.

Kdo in kakšni so demokratski kandidati?

Pri prošlih primarnih volitvah v raznih krajih dežele so se kandidati tepli za nominacije skoro samo na listi demokratske stranke, kajti ta je zdaj na krmilu in izgleda, da še nekaj let ostane. V Illinoisu se je ena skupina demokratskih kandidatov potegovala za nominacije pod zaščito demokratskega gubernatorja Hornerja, in druga pod zaščito čikaškega demokratskega župana Kellyja. Kake štiri so pet tednov so se zmerali po radiu, na shodih, v časopisih in v letakih. Ako so oboji v pravem, tedaj ni niti eden kandidat demokratske stranke — oziroma te ali one njene politične mašine pošten, sposoben in niti eden izmed njih ni vreden zaupanja. Tako so dokazovali drug drugemu sami, in demokratije se med seboj gotovo dobro poznavajo.

Boji v Palestini

V sveti deželi Palestini so se pred velikonočnimi prazniki vršili spet poboji, v katerih je padlo nekaj Židov, nekaj angleških vojakov in precej Arabcev. Vsem tem je Jeruzalem "svetoto mesto". In nikjer se med pripadniki raznih cerkva ne izraža sovraščo drug proti drugemu toliko — celo pri istem "božjem grobu", kakor v Jeruzalemu. Včasi so kristjane v Jeruzalem varovali pred kristjani Turki. Po svetovni vojni je vzela to neprijetno vlogo Anglija in si jo vrtega še zelo poslabšala, ker je Židom obljubila Palestino za obnovitev njihove starodavne domovine. Umori iz zasede so v Palestini danes vsakdanost vzlič močnim posadkam angleškega vojaštva širok dežele. Razlike med nasprotujočimi si skupinami, plemenami in verami so razlike in dokler bodo razplamteni, bodo boji. Oziroma boji bodo, dokler se ne odpravi vzrokov, radi katerih nastajajo.

ZUPANI SE ZMEROM V SKRBEH RADNI KRIZE

Ker kriza noči izginiti in vogala za katerim je skriva prosperitet, še tudi niso našli, so župani velikih ameriških mest že leta v skrbeh, kako prehraniti družine brezposelnih in drugo bedno prebivalstvo. Zbr...
...ro se vsako leto enkrat na skupno posvetovanje in pozborenju poročajo v Washington, da so njihova občine brez sredstev za potrebe relif nezaposlenim — terorji naj pomaga zvezna vlada. Na vrhni sliki, v prvih vrstah, zadnji na desni je milwiški župan D. W. Hoan.

POMANJANJE DEMOKRACIJE VZROK PROPADANJU POLITIČNE MORALE

Iz "Delavske Politike"

Ciniki pravijo, da politične morale ni. Toda ne samo ciniki, ampak tudi oblastneži, bodoči politični ali gospodarski, ki imajo sicer svojo "interesno moralno", v praksi pa ne priznavajo nobene morale, čeprav imajo besedo moralno ob vsaki prilikai na jeziku.

Kaj je moralna, je pravzaprav težko povedati. O mednarodni politiki že par let trdijo, da v njej ni več morale. Nič več ne veljajo mednarodne pogodbe in nekaterim narodom je postal vojskovanje in klanjanje med narodi in gospodstvo nad drugimi narodi najvišja moralna. To je seveda tudi po naši misli nemoralno in nemoralno tudi od onih, ki bi odkrito demokracijo moralno lahko uveljavili, pa resno niti z mazincem ne ganejo zanj.

In moralna v družbi, v državi?

V mednarodni politiki je moralno, če veljajo pogodbe in si države ne delajo med seboj krvic. V človeški družbi in državi mora biti nekaj podobnega, ker bi se sicer dejstvo ne označevalo z besedo moralna. Morala v družbi in državi je po naših pojmih dvojna, navrstvena in socialnopolitična. Prva se razvija s kulturno stopnjo, druga z gospodarstvom. Torej ni vedno enaka. Če pa je končno isti, ker ima obe morali namen urejevati v družbi in državi dve važni vprašanji. Etična morala ureja družbeno etično stran človeka v življenju, socialnopolitična pa socialno (gospodarsko in politično) enakopravnost.

O pravi morali bi torej mogli govoriti še takrat, če se izpolnjujeta ti dve nje nalogi. Dokler pa te morale ni in niti ne volje, da bi se uveljavila, so vse besede o enakosti ljudi in socialnem četu ob stremljenju, da se narod oropa uplije na javno življenje, prazne jezuitske fraze, ki v bistvu niso nič drugega kakor "interesna moralna" gospodarječi. Z njo zvabijo v svoje mreže naivne in podkupljene elemente ter hlinijo nevednežem dobrotnike, ki so baje dobili svetost oblasti od nekje.

To velja za mednarodno politiko in pa za dežele, kjer propada ta javna morala.

V prometu z avti prvi na svetu

V Zed. državah je v prometu 25,000 milijonov potniških avtov in 4,000,000 truckov, ali okrog tri četrte izmed vseh avtov vozil, kar jih je na svetu.

Švedski socialistični levicarji so se vrnili v delavsko socialno demokracijo

Proces zedinjenja delavstva

V Švediji je obstajala poleg poslancev zaprosilo, da se njih socialne demokracije in komunistov še takozvana socialistična stranka pod vodstvom Karla Kibloma, ki je po svojem naziranju nekako odgovarjal angleški neodvisni delavški stranki.

Prizadnjih volitvah 1936 je ta stranka dobila 127,740 glasov in 6 mandatov (dočim je dobila socialna demokracija 1,336,554 glasov in 112 mandatov). — Pojavil se je pa v tej stranki proces razkroja. Tedaj je nekaj njenih vodil in

či, da ga ohranimo na površju v teh kritičnih časih.

Med predsedkom zborovanja so nam sodružice tamkajnjega kluba pripravile cel banket. Seveda, kaj takega se ne more povsod pripraviti. Zato pa gre čast in zahvala tamkajnjemu klubu. Vem, da so utrpelji finančne žrtve, kajti tako nizka vredna, ki se je plačala, nikakor ne more kriti stroškov. Po konferenci so se zborovalci tudi lahko zavrteli v spodnjih prostorih. Še celo mene, ki sem spravljal moje gospodarske domov, je pograbila mladfa devojka, tako da se mi je ob koncu v glavi zavrtelo. Ampak dan prej v soboto, btega ne storil, kajti bil sem vesiv po glavi, brivcu pa sem naročil, naj jih prav kratko obrije in poreže, da bom zgledal kot fant od fare, torej je bila le prevara. Nič zato, malo šale po resnem delu prav, nič ne škoduje, temveč koristi.

Na konferenci sem se sestal z mnogimi našimi somišljeniki in razmotrivali smo o raznih stvarih in vprašanjih, zlasti pa smo obirali Barbičeve harmoniko. Precej jih je bilo tam, ki Barbič je poznajo, ne poznajo pa njegovo harmoniko.

Zato so stavili vprašanja, ali zna Barbič res tudi igратi na harmoniko, ali ga samo loči, da je nekaj za šalo. Barbič je dobro poznam, bil sem že pri njem in on pri meni, njege harmonike pa še nisem videl niti ga nisem slišal igrati, slišal pa sem od drugih, da zna. Vsled tega sem vsem tam v Canonsburgu svetoval, da je pač najbolje, če se kar sami prepricajo in pridejo v soboto, 30. aprila zvečer na majsko proslavo kluba št. 1 JSZ k nam v dvorano na Boydsville v Bridgeport, pa se bodo sami prepricali, videli Barbiča in njegovo harmoniko, katero bodo tudi slišali, zraven pa tudi videli delavsko igro "The Second Story Man" ter šaljiv pričevanje zamorcev, ki sta se znašli v avtini koliziji. Miheličeve hčerke bodo zapele Internacionalo, slišali pa boste pozdravne govorje v obeh jezikih ter govor o pomenu Prvega maja. Slišali boste orkester Barbičevega sina, na vse zadnje pa tudi onega grozneg moža samega — Franca Barbiča in njegovo harmoniko, ki bo prišla tudi z njim! Ker pa nisem noben diktator, da bi Barbič "zašafal", kaj naj igra, zato vam ne morem s tem postreči, da bi vam že sedaj povedal, kakšne "štikle bo spial". Ampak vsa poročila, ki jih imam točno na rokah, jasno govore, da Barbič dobro svira. Godbo njegovega sina smo pa že dvakrat slišali pri nas in vse vemo, da so ti mlađi muzikantje naredili zelo dober vrt na posnetnik. Vsled tega, kar sem vam tu povedel, so se zborovalci na canonsburški konferenci odločili, da nas običajo na 30. aprila. Mnogi izmed njih so vzel vstopnice. Zlasti iz Port Mariona namestava priti velika družba.

Konferenco je vzorno vodil s. Koklič, zapisnik pa mladi Rednak iz Braddocka. Debate so bile stvarne in zelo obširne. Trdil je podal dva referata, enega glede zborna JSZ, ki se letos ne bo vrnil, drugega pa glede našega stališča naprag španske situacije in proti fašizmu. Nato se je razvila živahnega debata. Da se nekateri naši napredni rojaki zanimajo za konferenčna zborovanja, sta pokazala dva Zupančiča in Pečjakovi iz Point Marionia blizu Fairmonta, W. Va., ki so dobri, tiki somišljeniki. Ne vem, kako bi omenil poročila zastopnikov, kajti to bo Italijan Rednak. Nekatera so bila dokaj dobra, tako se upoštevajo sedanje razmere, druga pa bolj slaba. Ne vem, kaj vpliva, ali nezadovoljstvo ali brezbržnost mase ali kaj.

Kakor vse izgleda, so na prejevci slabo naredili po okoliških naseljih Pittsburgha, ker sploh ne pridejo v poštev. Zato pa so morali iti v metrople sejet razdor. Večina zastopnikov je na konferenci poročala, da delujejo za širjenje naših tiskovin, dalje za Proletarca, za Majski Glas in za koledar, da te pridejo med naše ljudi. Nekatera poročila so bila zelo razveseljiva. Konferenca kot tako je potekla v lepi harmoniji in upanju je, da se razmere obrnejo kmalu na bolje, nakar se bo pričelo z obširnejšo agitacijo v prid našega zbornega in Proletarca. To je naša najbolj kočljivo vprašanje, kajti Proletar je imel največjo oporo med ruderji v Penni. Zato upamo, da bodo storili vse, kar je v njihovi mo-

na boljše. Zdravji se doma bližu Bartona. Naročnik Proletarca in tajnik društva št. 13 SNP, br. John Kocjančič, je že tri mesece na bolniški listi in zdravje se mu zelo počasi vrača.

V nedeljo, 24. aprila ob 2. popoldne se vrši seja okrožne federacije društva SNP v Kravanjevih prostorih na Glen coe. Ta seja bo tole važna, zato se je naj udeleži čimveč zastopnikov in članov SNP. V nedeljo, 17. aprila, pa se vrši seja kluba št. 11 JSZ. Cetudi bo ta seja na velikonočno nedeljo, naj vas to ne zadrži od seje. Kajti to bo zadnja klubova seja pred majsko proslavo, ki se bo vršila 30. aprila, zato bo tudi treba urediti še marsikaj, da bo prireditve uspešna in tako tudi program. Zato pa vsi na sejo dne 17. aprila dopolne! — Jos. Sney.

Seja kluba št. 1 bo v petek 22. aprila

Chicago. — V petek 22. aprila ob 8. zvečer bo v SDC na 2301 S. Lawndale Ave. redna seja kluba št. 1 JSZ. Tajnik kluba s. Pogorelec prosi, da vsi, ki so prodajali tikete za na "Savin" koncert, ki je bil ob enem prireditv v prid lojalistom španske republike, na pravijo obračun za vstopnico na tej seji, da bomo mogli v ta namen določeno vsoto vso čimprej poslati. Na prireditve je bilo nabranega okrog \$80 direktno v sklad za pomoč španskim lojalistom.

Po končanem dnevnu redu bo na seji kluba v razpravi vprašanje delavске politične akcije, kakor jo zdaj zastopa CIO pod firmo "delavške nestrankarske odbora". Ali more delavstvo z njim doseči več, kakor s samostojno politično akcijo? Ali pa je tako taktika le nadaljevanje taktike pokojnega predsednika Ameriške delavске federacije Samuel Gompersa, ki je tudi vedno trdil, da je treba biti delavcem v "nestrankarstvu", v strankah pa podpirati "priatelje delavstva in kaznovati nasprotnike?" Kratek uvodni referat o tem poda s. F. Zaitz, nato bo splošna razprava. Pridite na sejo vsi. — P. O.

Dežela malih kmetij

Francija ima okrog 2,420,000 kmetij. Izmed teh je 25 odstotkov takih, ki obsegajo manj kot en oral vsake.

Moderne vrste angeli

Angelov varuhov ni več. Nove vrste angeli

VALERIJAN PIDMOGYLYNYJ:

"MESTO"
ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Ob osmih je vstajal, popil kavo in čez pol ure je že bil v pisarni. Ure, ki jih je preživel v pisarni, so bile najsrcejše ure njegovega življenja. Tu se je vedno prebudiša njegova nekdanja moč, vedrost in vztrajnost. Delal je odločno, z zanimanjem, poglabljal se je v razne zadeve, tekal po mestu, smerjal se je, bil je duhovit povsod nenadomestljiv. Toda ob osmih zvečer, ko je končal z delom, ko so minile vse seje, je ostal sam s svojim življnjem, z življenjem, katerega niti so mu spozle iz rok. Ta prehod je bil strašen. Kakor da je bil razdeljen na dva dela; ena polovica je živila za druge, druga pa zase in ta druga kakor da ni celota zase. Ko je šel domov mu je bilo, kakor da bi prekoračil mejo svojega življenja.

Vsek večer je bil strašno nemiren, zavest osamelosti ga je davila. Prežival je blazne bolečine človeka, ki je izgubil nekaj čisto svojega, nekaj kar je morda povsem neznamenega, radost in žalost — kar pa vendarle daje življenu smisel in prikupnost.

Vsi poizkusili, da bi se česa izmislili, z nečem razvedril, so bili zaman. Razgovori z nanci so mu bili prazni, ženski glasovi zoperne, uslužnost stanodajalčevih smešna. Na predavanjih, katere je tu pa tam poslušal, ni slišal ničesar zanimivega, prav ničesar novega, v gledališču se je dolgočasil, filmi so mu gobili. V klet pa niti zahajati ni mogel več. Nekoč je stopil v kazino in vrgel karbonc na številko dvajset. Prigral je tri karbone. Ko je vdrugič stavil na isto številko in spet prigral je ves nestrpen zapustil lokal. Povsod mu je bilo preveč obljudeno, preveč svetlo in glasno. In vsepovsod ga je zadevala skeleča samotnost.

Včasih se je spomnil prijatelja svojih večerov, poeta Vygorskyja, ki je bogekje s torbo preko rame blodil po ukrajinski zemlji. Zdaj, ko ga ni imel, je čutil globljo skupnost, ki ju je družila in privlačevala. Njegovo čustvo se je prav takoj prestano vznemirjalo kakor poetov razum. V obeh je tičalo nekaj nemirnega minljivega, nenatisnega. Toda le kje je zdaj? Kako se glasi njegov naslov? Morda bi mu napisal dolgo, prisereno pismo. Prevzela ga je globoka zavist do človeka, ki nima naslova. Tudi sam je mnogokrat mislil na dopust, da bi odpotoval k sončemu morju. Pa je vedno odlašal. V njem se je oglašal nek odpor do vsega, kar bi mu nudilo veselje.

Naposled pa je le našel v uredništvu pismo od poeta. Nestrpo ga je odpril — toda v pismu sta bili le dve lepi pesmi za list in nobene besede zanj. S tem trenutkom je tudi poeta nestalo iz njegove zavesti.

Ko je nekega večera hodil preko temnega Hreščatika skozi oni del, kjer so bile vse tehnične trgovine in je bilo le nekaj hiš razsvetljenih, mu je prestrelila pot ženska. Ena onih žensk, ki te zaprosijo na cesti za ogenj in povprašajo koliko je ura. Izrabila je prvo prilik in Stepan ji je prižgal cigaret. Ženska pa je predlagala:

— Ali greva?

Pristal je. Prijela ga je pod roko in zavila sta Trjohsvyatelsku ulico, kjer je privedla svojega gosta skozi lesena vrata na temno dvorišče. Pripogniti se je moral, da se ni z glavo zaletel v prečnik. Tu pa mu je ženska zašepetal:

— Ne rogovili! Saj veš, kakšni so zdaj ljudje. Vse jih zanima.

Slišal je, kako je izgovorila ono psovko, ki se jo lastijo sicer le može. Na koncu zatolega hodnika je končno le zarožljala s kluči in Stepan je stopil v kamrico, ki je bila po vzdahu sodeč le pripr podaljšek hodnika. Ko se je okrenil, je zagledal v kotu majcenju lučko, ki je za silo razsvetljevala temno ikono.

Zenska je prižgala luč in zdaj jo je šele videl. Bila je čokata, nabrekla, starikava, s urdinitim pogledom, njene ustnice so bile velike, glas hriplav. V sobi je bila postelja, pregrajena s sivim platnom in nekaj preprostega pohištva, ki se je skladalo s poslom, ki so

ga tu opravljali. Majka božja v kotu, je bila sklonjena nad svojim detetom in ni ničesar videla.

Zenska je zahtevala plačilo v naprej. Karbonec za enkrat. Ko ga je dobila, je postala ljubeznišja.

— Kako hočeš? Gola?

Dejal je, da mu je ljubše, če je oblečena.

— V polni opremi torej? se je zasmajala. Tudi pri armadi je bila zaposlena. Na germanški fronti.

Stepan je opazoval fotografije brez okvirja, ki so bile pripete na steno. Prašne so bile in ponesnažene od muh. Na mah se mu je vzbudila radovodnost do te ženske, uplamela mu je želja spoznati njen življeno, njene nazore, njene želje in njen praven odnos do soljudi, predvsem pa ono tajinstveno, kar preživlja njen duša, kadar se ne prodaja. Ponudil ji je cigarete in sedel k mizi. Kar deset si jih je naenkrat vzela in nevoljno dejala:

— Kaj pa čakaš? Daj še dva karbonca za vso noč!

Potegnil je denarnico iz žepa in stresel vse srebro na mizo. Pet in šestdeset kopejk.

— Lažeš! je nezaupno povdarila. Daj sem, da sama pogledam! A to, kaj je to?

— Samo dve bori kopekki.

— Daj vse na en kup.

Ko je pregledala denarnico, se je le pomirila in pričela mu je nevljudo, toda še dokaj voljno odgovarjati na njegova oprezna vprašanja. Rabila je ostre, spretne izraze za vse ono, kar se je dotikal njenega opravila in stvari, ki so povezane z njim. Obžalovala je nagli konec vojaškega komunizma. Tukrat si je prislužila polne nogavice denarja.

— A zdaj, je dejala, je narod skop, oderuški in te muči. Imam mnogo oboževateljev, pa me ne zanimajo. Zakon mora biti zvezan po ljubezni. Ljubimkam pa se lahko tudi s teboj!

Nato mu je pripovedovala ono izmišljeno, venomer se ponavljajočo prošlost, s katero zavabajo svoje goste in sebe, prošlost, ki se iz sanj počasi pretvarja v navidezno resnične spomine, v navadno samoprevaro, katere se oprijemljajo nihova duša v svojem že v navado prehajajočem zanosu po srči. Prav posebej je povdarjala, da jo je nek polkovnik denkinske armade na kolenih prosil, da bi šla z njim na Angleško.

— No, po kaj bi šla? je sanjavo vprašala. Saj ne znam angleško. Stopila bi, recimo, na cesto in ničesar ne bi razumela... Pa tudi polkovnik ni znal. To mi je pravil nek Anglež, ki je k meni zahajal.

Ko pa so njegova vprašanja postala vse bolj točna in so še več zahtevala, se je namrdnila in ga naglo popadla:

— Čemu me tako sprašuješ? Po kaj pa si prišel semkaj?

Malce poražen je bil in je dejal, da je prišel k nji bolj zaradi tega, da potrka na njeno dušo. Strašno se je razburila.

— Dušo on rabi? Za en rubelj, da bi mu dušo pokazala? Zate je moja duša pod kromom!

Z veliko težavo jo je pomiril, zaklinjajoče se, da je ni hotel žaliti.

— Ali ti ni vseeno, kaj delaš? je vprašal.

— Ne, ni mi vseeno! je odgovorila. Kar plačaš, zvemi — a duše se ne dotikaj!

Razgovor je ugašal, poslovila se je hladno, kakor da bi ji storil veliko krivico. Stepan je odnesel s seboj veliko spoštovanje do te ženske. Vznemiril se je ob dognanju: ženska se prodaja — a človek ne.

(Dalje prihodnjic.)

Naročite si revijo "Majski Glas"
STANE 25 CENTOV

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh
svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"**JAPONCEM SLABA PREDE**

ka jim je le sredstvo na podlagi jezuitskega pravila "namen posvečuje sredstva".

★
Sloga, da! Ampak mora biti sloga vzajemnega sporazuma in iskrenosti, ne pa manever pod kranko sloge in novih kolektov. Tudi Hitler je za slogan in se hvali, da je v njegovi "veliki Nemčiji" popolna. Mi smo proti prvi in drugi, ampak na celih črtah za SLOGO ZAVEDNEGA, RAZUMNEGA delavstva. Vsaka druga "sloga" je za delavski razred brez vrednosti.

Club št. 49 JSZ

Cleveland, O. — V napadu na mojo osebo v pittsburghskem "Napreju" ste sodruži, člani kluba št. 49 JSZ, lahko opazili, da je namen napadalec, ki se sicer ni predstavil, napravil zdražbo in razbiti naš klub. Očividno je, da je nekdo dajal informacije o številu članov in o stanju kluba v splohu.

Ne razumem, čemu se naj kdo hudeje na klub samo zato, ker mu nisem jaz po volji! Dolžnost nas vseh je delati, da klub ostane, neglede, če moja malenkost ostane ali ne. Zato priporočam: zadeve kluba naj bodo stvar članov, ne pa zadeva zdražbarjev, katerih edini namen je razbijati delavsko gibanje.

Dopisnikista, čigar urednik je v zadnjih volilnih kampanjih za primarne volitve agitiral za kandidate demokratske stranke (včasih bi bil to social-fašizem najhujše vrste), pravi, da je naš klub tako majhen, da bo lahko kmalu zboroval v telefonski "kočici" (in the telephone booth).

Naj mu bo povedano, da je ta klub plačeval vse svoje obveznosti skozi ves čas depresije in klubovega tajnika, če tudi so bili to za klubove člane prav tako težki časi. Torej če bila "edini pravi delavski slovenski list", kakih devet tisoč dolarjev vsega skupaj? Koliko je dotični denar hrvatskih trpinov koristil delavskemu gibanju med Slovenci? Ali med Hrvati?

Cudne sprememb! Včasi je bil komunistom vsak socialist, izdajalec, social fašist itd., iz narodnjakov pa so se norčevali. Vero so imenovali "opij za poneumnevanje ljudstva".

Danes pa: "med komunisti, katoličani, socialisti in narodnjaki ne sme biti razlike. Vsi skupaj na plan proti Hitlerju!" (Ako se Hitler kdaj pobota s sovjetsko vlado, bo moral te vrste komunistične propaganda hipoma prenehati.)

Slovenske socialiste v Ameriki pa uče: "Nehajte s protifašiskim bojem in pojrite skupaj s katoličkimi delavci proti fašizmu, ki ogroža svobodno bogoslužje!" Kdo bi si misil, da se bodo "antifašisti" kar naenkrat navdušili proti fašizmu zato, ker se boje, da bi katoličani ne mogli svobodno izvrševati svojih pobožnosti! Bržkone bodo katoličani v Avstriji vzeli temu rajše sledili kardinalu Innitzerju, kakor pa novim katoličkim "antifašistom" na pittsburghskem Butlerju, dasi so oboji neiskreni.

Zavedni delavci čestokrat ne razumejo, da je njihovo prepiranje prav tako dostopeno izrabljaju, kakor so delavci, trgovci in tako dalje izpostavljeni izrabljaju kapitalistov. Raketerjev je nič koliko in so agilni. Danes ustanove "delavski" list, jutri pa se morda odločijo za fašistične, samo da nese. Ako je v modi, so internacionalci. Če ni, so nacionalci. Včasi so za "brezbožništvo", v drugi se bratijo z ljudmi, ravno ko pridejo od maše — pod velikimi nabožnimi slikami. Ta konfuzija v časih "delavskih" kanclerjev je vzrok, čemu ima pošteno delavsko gibanje v najkritičnejši dobi moderne zgodovine tako trnjevo pot in zdaj marsikje za enkrat tudi nepremagljive ovire.

Nihče ni podzgal gibanja za fašizem bolj, kot tisti, ki so se šele pred par leti zavedli, da mu pomagajo — sebi in sovjetski Uniji v škodo. Njihova nova taktika tudi ni v kvar fašizmu, zato ker jim nihče ne verjame, da so v boju za demokracijo iskreni. Nova taktika

delavskega gibanja. In to je poglavito. — Frank Barbic.

(V soboto 30. aprila se vidi v Bridgeportu in 30. maja pa v Moon Runu pri društvu št. 88 SNPJ.)

LISTNICA UREDNIŠTVA

Nadaljevanje članka o 35-letnici kluba št. 1 bo v prihodnjih številki.

Barbicevo poročilo o shodu v Clevelandu je bilo poslano za objavo že prejšnji teden, ravno tako govor s. Zorkota s protivojnega shoda v SND in dopis Joseph Snoya o konferenci in pripravah za prvomajsko proslavo. Priobčeni so v tej številki.

V prihodnjih številkih objavimo dopis Antonia Zornika, v katerem navaja, čemu se je v letošnjih volilnih kampanjih odločil agitirati za kandidate CIO. Enako pride prihodnji teden na vrsto dopis Joe Radija. Tudi komentarji o tem dveh dopisoma bodo zanimivi.

STARI NEUSPESEN NAČIN ODGANJA-NJA KRIZE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

naša, je čudež, čemu sploh treba "krize". A jo vendarle imamo in zaradi nje milijone bednih ljudi ob kupih izobilja.

Kaj naj storimo zanje? Tisti, ki smo brez moči, nič. Vemo za izhod, a ga demokratska stranka ne upošteva. Saj celo svojega predsednika Roosevelta zametava kjer in kolikor more.

Fiasco "privatnega kapitala"

Ko je zvezna vlada pričela s svojo new deal ekonomsko politiko, je posebno apelirala na privatni kapital, če, ta naj si odpočije, dokler ga ne okrepijo vladni ubrizgi. Ti ubrizgi stanejo nas vse že milijarde, a kriza je še zmerom v deželi.

Roosevelt se je odločil za nove ubrizge te vrste, če, privatni kapital bodisi ne more, ali pa ne more pomagati.

To zdravilo je nesmiseln, kajti privatni kapital in Rooseveltova stranka namenoma sabotira vse in prav vsako akcijo, ki naj bi bila v splošno korist. Torej kaj naj storimo in kaj naj začnemo? Nič druga, kakor da se zedinimo za pošteno delavsko politično gibanje pod okriljem zedinjenih unij za skupne koristi vsega ameriškega ljudstva.

OMEJENA ZALOGA NOVIH 1937 SERVEL**ELECTROLUX****PLINSKIH REFRIGERATORJEV****ZDAJ NA PRODAJ!**

Prihranite \$50.00 ALI VEĆ!

CITAJTE O TEH VIŠJIH VREDNOSTIH!

Vzorec št.	1937 cena	Zdaj samo	Prihran
------------	-----------	-----------	---------

• • KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE • •

Bodočnost našega gibanja važen problem, ki se ga moramo lotiti

Joseph Snov in več drugih pišejo, da je bila zadnja konferenca JSZ in Prosvetne maticice v Moon Runu, Pa., veliko manj živahnih kakor prejšnja. Vzrok je nova in vrh tega načelnoča brezposelnost. Ljudi se loteva nov obup. CIO, katerega so se mnogi oklenili, ni in niti mogel ni izpolnil vseh nad, ki so jih mnogi vložili vanj. Roosevelt "new deal" se kruši na vseh koncih in krajih. Njegova lastna stranka je proti njemu. Delavsko politično gibanje v tej deželi pa je baš v tem najresnejšem času tako šibko in neenotno, da ni nikomur v vzpodbudo. Komunisti so se oprijeli takatike, kakršno je s svojim "epikom" pred par leti propagiral v Californiji Upton Sinclair. Pod Lewisovim vodstvom nameravajo izvoliti v mestne, v državne in v zvezno zbornico na demokratski listi "priatelje delavcev" in si na ta način osvojiti demokratsko stranko za delavski razred. Očitno je, da se niso od Sinclairja, Gompersa in drugih slavnih skozi desetletja nič nacelili.

Večinska struja socialistične stranke je od leta 1932 naprej obljubovala, da bo socialistična stranka napredovala čim se potisne iz nje "staro gardo." Odgnali so jo maja 1936. Prerokovanja se niso izpolnila. Dogodilo se je obratno.

Sprejem trockistov v soc. stranko, katere se je potem porivalo na vodilna mesta, je bila največja taktična napaka Thomasove struje. Podpora komunistov, posebno Daily Workerja militantom v New Yorku v boju proti stari gardi in stranki nič koristila. Skodila pa zelo. Včasi je bila newyorkška socialistična organizacija hrbitenica socialističnega gibanja v tej deželi. Zdaj je bil poslan v New York Cikanian, da pomaga otevi kolikor se da.

Posledica teh preprijetosti frakcij je, da so vse izgubile — in izgubile v času, ko bi lahko imeli močno socialistično gibanje. Danes imamo pravilno bolj ko kdaj prej dokazovati, da kapitalistična stranka, pa naj ima še tak "new deal" za svoj program, ni in ne bo rešila delavstva iz krize.

Naši "old-timerji" so v teh okolčinah ali razočarani, ali pa postali mačni. Ne vsi, ampak mnogi. In je razumljivo.

Pogoj je tu za močno socialistično stranko, a so jih voditelji, ki so večinoma že neaktivni, prezirli in treba biti bolj zrelih in dalekovidnih, da zgradi novo, konstruktivno, ne pa sanjarsko, prekarsko delavsko politično gibanje. Lahko je spreje-

mati bombastične, preteče in vse obetajoče resolucije. Izvajati jih in delati zanje pa je druga stvar.

V tem metežu je čezdalje bolj prizadet tudi naš pokret

je dobro ter potreben, da se

o tem do prihodnjega zbornika

do kraja pomenimo. Zdaj držimo vse nekako le zase. A klubu in celotno gibanje trpiščodo in bo nazadovalo, ako se pravočasno ne pobrigamo.

Obrnil sem se pismeno na

nekatera, da naj izrazijo svoja mnenja o listu, o zvezni in možnostih in ovirah v agitaciji. Drugim bom pisal, ko bom ugotovil.

Odpisal nam je med družimi Frank Podboy s Parkhillom, Pa., o katerem ne more nihče reči, da mu manjska bojevitost ali volje za delo. Saj je našem pokretu že leta eden izmed najdelavnjejših članov. Toda sedanja situacija je poparila tudi njega. Izrazil je svoje misli toda ne v námenu za objavo, zato so še toliko bolj direktne in važne. Ne dajejo nikomur korajže, ampak ker je enkrat potreben javno pogledati resnici v obraz, ji poglejmo. Frank v svojih odkritih besedah pravi med drugim:

"Zaitz pravi, da naj v Proletarju kaj razpravljam o delavskem političnem gibanju, zapovedeno v soc. stranki. Meni je težko razpravljati o stvari, ki gre rakovo pot.

Stranka ima vedno manj članov. Če jo bi pustili še tujerodni člani, pa preneha živeti. Kar stranka rabi, je več članov, teh pa dobiti ne zna, ali pa ne more. Tudi članarina je previšoka. Po mojem mnenju bi ne smela biti več kot 25 na mesec. V naš klub smo dobili veliko novih članov. Plačali so nekaj mesecov, pa jih ni bilo več. Poglavitni vzrok temu je denar. Razmere so skrajno slabe. Večina delavcev tod je med brezposelnimi, ostali pa dela le po par dni v tednu."

Tako Podboy, in upam, da

mi ne bo štel v zlo, ker to citiram. Včasi smo imeli v Pensilvaniji socialistično gibanje. Razbila ga je deloma vojna, razkol s komunisti in končno razkol med staro garde in militanti in trockisti. Treba bo spet Maurerjev, Bergerjev in Debsov in socialistični pokreti začarel kot še nikoli.

Ta teden se prične v Kenosha, Wis., konvencija soc. stranke. Mogoče bo naša kačka poto, da ustavi nazadovanje in krene stranka zopet navzgor. Ampak če človek posluša nasvetne na sejah, na katerih angleški klubi razpravljajo o nji, ne more biti optimist. Na seji strankinega loga kala v Chicagu je neki zelo

neaktivni, prezirli in treba biti bolj zrelih in dalekovidnih, da zgradi novo, konstruktivno, ne pa sanjarsko, prekarsko delavsko politično gibanje. Lahko je spreje-

znan sodrug govoril, kako je treba socialistični tisk tuje-rodecev "koordinirati" z uredniško takatiko tedenika Socialist Call. Dotični je trdil nekaj o dvema hrvatskima socialističnima listima, češ, eden v Chicagu je tolmačil strankino takatiko in socializem na en način, drugi v New Yorku pa ravno nasprotno. Kje je to izvedel, ne vem. Na sejo nisem utegnil in o razpravi so mi pravili drugi. Dotični, ki je trdil, je bil v povojni dobi eden najbolj razboritih komunistov. Ko se je med njimi razočaral, se je vrnil v soc. stranko in je še aktiven v nji. Koristil pa ji bi še bolj, če bi pustil dobro poslujoče organizacije tujerodnih socialistov in njihove liste na strani, in se rajše pobrigal, kako razširiti socialistični angleški tisk in pridobivati člane med Amerikanci. Namesto tega pa so sestovali in svetujejo razne izredne asesmente, obligatne naročnine na "Call" itd. Na eni strani pravi Podboy, da je že sedanja članarina previšoka, na drugi pa zahtevajo še višjo in poleg še prostovoljne dolžnosti.

Glavnemu uradu stranke je seveda težko. Nobena stranka ne more delovati brez gmotnih sredstev. Toda če je članov čezdalje manj, se je treba vprašati, kje so vzroki in potem te vzroke odpraviti.

Za nas je v tej krizi glavna naloga ohraniti socialistični duh med našim zavednim delavstvom in ob enem se moramo nekako spričazniti po položaju kot je ter temu primerno usmeriti tudi naše delo, ki pa mora biti na vsakem polju vedno in povsod SOCIALISTIČNO načelno in v praktiki.

— Povejmo svoje misli o tem vsi, in to le s stališčem KORISTITI delu, ki ga uspešno vršimo že nad tri desetletja!

Ako bi branili nazore, ki so razglašeni za "trockizem", ali si vzeli za glavno nalogu napadati komunisti, ali se pritičali tej ali oni frakciji izven našega ozjega pokreta, ki so stranki nič drugega kakor poguba, tedaj naši stvari ne bomo koristili. Ako pa se poglobimo v probleme, ki so pred nami, razsodno in kot sodrugi, bo JSZ ne samo ohranjen ampak tudi napredovala.

— Frank Zaitz.

Kako se brezposelnost najlaglje odpravi

Grška vlada je odpravila brezposelnost po Hitlerjevem vzgledu. Ustanovila je delavske bataljone, uvedla v njih vojaško disciplino in jih poslala na raznajavna dela, xjer dobre za svoje garanje edino le hrano.

Ali Hearstu trda prede?

Multimilijonar William Randolph Hearst je izročil vsa svoja velika posestva v upravo novi družbi. Kontrolira jo on in njegov sin. Hearst poseduje številne dnevnikov in revij, tiskarne, zgradbe, rudnike, plan-

znam sodrug govoril, kako je treba socialistični tisk tuje-rodecev "koordinirati" z uredniško takatiko tedenika Socialist Call. Dotični je trdil nekaj o dvema hrvatskima socialističnima listima, češ, eden v Chicagu je tolmačil strankino takatiko in socializem na en način, drugi v New Yorku pa ravno nasprotno. Kje je to izvedel, ne vem. Na sejo nisem utegnil in o razpravi so mi pravili drugi. Dotični, ki je trdil, je bil v povojni dobi eden najbolj razboritih komunistov. Ko se je med njimi razočaral, se je vrnil v soc. stranko in je še aktiven v nji. Koristil pa ji bi še bolj, če bi pustil dobro poslujoče organizacije tujerodnih socialistov in njihove liste na strani, in se rajše pobrigal, kako razširiti socialistični angleški tisk in pridobivati člane med Amerikanci. Namesto tega pa so sestovali in svetujejo razne izredne asesmente, obligatne naročnine na "Call" itd. Na eni strani pravi Podboy, da je že sedanja članarina previšoka, na drugi pa zahtevajo še višjo in poleg še prostovoljne dolžnosti.

Glavnemu uradu stranke je seveda težko. Nobena stranka ne more delovati brez gmotnih sredstev. Toda če je članov čezdalje manj, se je treba vprašati, kje so vzroki in potem te vzroke odpraviti.

Za nas je v tej krizi glavna naloga ohraniti socialistični duh med našim zavednim delavstvom in ob enem se moramo nekako spričazniti po položaju kot je ter temu primerno usmeriti tudi naše delo, ki pa mora biti na vsakem polju vedno in povsod SOCIALISTIČNO načelno in v praktiki.

— Povejmo svoje misli o tem vsi, in to le s stališčem KORISTITI delu, ki ga uspešno vršimo že nad tri desetletja!

Ako bi branili nazore, ki so razglašeni za "trockizem", ali si vzeli za glavno nalogu napadati komunisti, ali se pritičali tej ali oni frakciji izven našega ozjega pokreta, ki so stranki nič drugega kakor poguba, tedaj naši stvari ne bomo koristili. Ako pa se poglobimo v probleme, ki so pred nami, razsodno in kot sodrugi, bo JSZ ne samo ohranjen ampak tudi napredovala.

— Frank Zaitz.

Kako se brezposelnost najlaglje odpravi

Grška vlada je odpravila brezposelnost po Hitlerjevem vzgledu. Ustanovila je delavske bataljone, uvedla v njih vojaško disciplino in jih poslala na raznajavna dela, xjer dobre za svoje garanje edino le hrano.

Poudarili smo že mnogo-krat, da se časopisi v tej deželi ne izplačujejo z naročninom, kajti za svoje vzdrževanje morajo imeti bodisi veliko oglasov ali kake druge podpore. Vsak dolar, ki ga dobi "Proletarec" za oglase, pomaga kriti tiskovne in druge stroške. Naši čitatelji bi lahko veliko pomagali, da bi imel "Proletarec" več oglasov nego jih ima, tako bi trgovcem, firmam ali profesionalcem, katere patronizirajo, pojasnili, da vas bi veselilo, ali kake druge podpore.

V Proletarju zdaj oglasa samo en zdravnik — dr. Zavertnik — in samo en dentist — dr. Pavlich. Dalje ena pralnica — Parkview Laundry, tiskarna Adria, real estate in zavarovalnica, agencija Donalda J. Lotricha, dnevnik Prosveta, parniška družba Cunard White Star, Fenclova restavracija v Chicagu in Millerjeva v Clevelandu, Palandiceva potniška agencija, pogrebniški zavod Baretinčič & Son v Johnstownu, in od časa do časa razne druge firme. Vse te priporočamo, kajti ako vam za enak denar lahko postrežijo enako dobró kot drugi, pojide rajše k tem, in jim povejte, da vas veseli, ker oglašajo v Proletarju.

Dostikrat apeliramo tudi na društva in klube, da naj naklonijo temu listu oglas, ne samo dopise, v katerih vabijo na svoje prireditve. Mi smo pripravljeni oglašati v dopisih zastonj, dasi je bil svoječasno med slovenskimi časopisi običaj, da so take dopise objavljali le, če so dobili poleg do-

Sam Baron o Španiji.. Martinkovo pismo

Cleveland, O. — Dne 8. aprila je tu govoril na shodu v Labor institutu, ki ga je sklicala socialistična mladinska liga, Sam Baron. On je bil oficjalni zastopnik ameriške socialne stranke za raziskovanje razmer v Španiji. Ob enem je bil poročevalc socialističnega tedenika "Call". Vizo za potovanje po Španiji mu je podpisal španski poslanik De Los Rios v Washingtonu in imel je priporočilna pisma na španske sodelnice od ameriške socialne stranke in unij. Vzlic temu so ga v Španiji zaprli in ga držali v zaporu doteden. Policijo v Španiji so one dni kontrolirali komunisti. Bil je izpuščen, ko so intervenirale zanj španske delavske organizacije, ameriški socialisti in odbor socialistične internacionale. Baron se je po mnenju policijske oblasti pregrebil, ker je govoril o razmerah in o odnosih med delavskimi skupinami takoj, kajki je on videv in mislil. Komunistom ni bilo po volji, pa so ga hoteli prisiliti k molku (kakor skusajo v Clevelandu prisiliti Barbiča). Ampak za enkrat ni šlo, ker Španija ni še pod njihovo vlado (tudi Cleveland ni še njihov).

S. Baron je dober opazovalec in kot tak sposoben predvideti resnično sliko situacije v Španiji. Govoril je z mnogimi Španci v vladu, na bojščih in v delavskih uradih. Spoznal se je tudi s prejšnjim premierjem Largo Caballerom, ki je bil mnogo let eden glavnih voditeljev španske socialistične stranke.

Udeležba na shodu je bila obilna. Govorili so tudi tajnik stranke s Robert Parker, Hy Weintraub in John Sommarlatte. Slednji je predsedoval.

S. Joseph Martinek, ki je pred leti deloval v socialističnem gibanju v Clevelandu, zdaj pa je član uredništva tiskarne SNP, zdaj pa sam proti SNP. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku. Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Zdaj je pri nas precej ropanjan zoper Chicago, kakor ga je bilo takrat. Razlika je le ta, da so takrat zabavljali proti socialistični v SNP, zdaj pa samo proti Prosveti. Oziroma proti Prosveti in njenemu uredniku.

Pri nas smo tudi mnenja, da

se piše preveč osebnosti v dopisih. To škoduje, ker se ljudje nad takimi dopisi samo jene, namesto da bi pomagali.

Martinek misli, da ako demokratične dežele niso slepe, bodo odločno izjavile, da so pripravljene Čehoslovaško v slučaju napada braniti, kajti s tem bodo branili tudi sebe in mir v Evropi. Če pa mu pustete, da si Čehoslovaško podljame, bo še potem dalje z osvajanjem razmer barjem (takozanim "komunistom") borili samo trije ali štirje. Kajti "komunizem", kakršnega oni prakticirajo, in fašizem sta si sorodna.

Frank Barbič.

"Špetiri" v metropoli

Cleveland, O. — Mučno je pisati o tem. Svoječasno smo bili tu najbolj razboriti. Poslali

ZA IZSELJENIŠKO ZBORNICO

Iz Lensa v Franciji smo prejeli sledenči apel (komentar je na uređeniški strani):

Cez pol milijona nas je Slovencev raztresenih po širnem svetu. Samo v Ameriki jih je čez 300 tisoč. V Franciji okrog 40,000, skoraj ena tretjina jih živi izven domače grude. Večina težih izseljencev je predana na milost in nemilost, brez vsake zaščite kapitalistom, kateri kupičijo dobiček na račun žuljevih pridnih rok. Ko je izseljenec izčrpán se ga vrže na cesto kot izčeto limono in požene čez mejo, da gre umriti v domači kraj ali pa prosačajo iz kraja v kraj, dokler ne umrjejo kje na popotniški cesti. Taka je usoda večine izseljencev. Zelo malo jih je, ki si z starost prihranijo nekaj Dinarjev.

Ta veliki del slovenskega naroda se potaplja v morju potujevanja in s tem pripravlja isto usodo novim izseljenecem, isto trnjevo pot kot so jo imeli njihovi predniki. Vse države, vsak narod skrb za svoje izseljence v drugih državah, daje pomoč in vrši zaščito svojih državljanov, pošilja učitelje in skuša očuvati svoje ude v inozemstvu. Edino mi smo prepričeni samemu sebi. Edino kar se stori za nas je to, da od časa do časa kakšen voditelj ali organizacija v domačem kraju iz svojih demagoških razlogov spregovori par solzavih besedi: da bi bilo treba pomagati in gledati na izseljence. Denarja je dovolj za razne druge agente, ni ga pa za učitelje, za zaščito izseljencev. Mi izseljeni v Jugoslavijo plačujemo potne liste in izprave, takse itd. najdražje, a koravno razmeroma z drugimi narodi največ doprinimo domačemu kraju. Tisti, ki pa se je v inozemstvu boril za svoje pravice skupno z drugimi delavci in je moral v sledi tega nazaj v domači kraj, ga faka za por, preganjanje in počasno umiranje, ker ne dobi službe, pač pa zaničevanje. To nam je narodno plačilo.

V večini držav, katere imajo veliko število izseljenstva, obstajajo ustanove, izseljeniške zbornice itd. za zaščito izseljencev. Pri nas je dosedaj obstajala edino Rafaelova družba, katera velja kot organizacija za izseljence. Toda ta Rafaelova družba ni imela drugih skrb za izseljence kot to, da je pošiljala med izseljence duhovnike. Izseljeni pa niso lačni samo duho-pastirske hrane, temveč tudi druge. To dejstvo je zapazila tudi sama Rafaelova družba, katera je dala vzpodbudo za izseljeniško zbornico kot zaščitničko izseljencev, ki bo skrbala za dobrobit in razvoj našega izseljenstva, je korak naprej v pogledu skrbstva za naše izseljenstvo. Na kongresu Rafaelove družbe je ustanovljena Izseljeniška zbornica kot ustanova Rafaelove družbe. Ta ustanovljena Izseljeniška zbornica kot privesok Rafaelove družbe, ene politične smeri, priča dovolj jasno, da je ta izseljeniška zbornica okrnjena, ki je kakor slabokrvno dete, katero ne bo življena sposobno, če ne dobi novih sil, od organizacij in društva drugih političnih smeri. Ta okrnjenost še bolj jasno dokazuje posamezne točke.

Zato pozivamo vse delavske in demokratične organizacije in društva v Sloveniji in v inozemstvu, da čimprej pristopijo k Izseljeniški zbornici.

Na delo borec, za interes izseljencev. V slogi je moč.

Zivila sloga izseljencev in demokratičnega ljudstva Slovenije, je korak naprej v pogledu skrbstva za naše izseljenstvo. Na kongresu Rafaelove družbe je ustanovljena Izseljeniška zbornica kot ustanova Rafaelove družbe. Ta ustanovljena Izseljeniška zbornica kot privesok Rafaelove družbe, ene politične smeri, priča dovolj jasno, da je ta izseljeniška zbornica okrnjena, ki je kakor slabokrvno dete, katero ne bo življena sposobno, če ne dobi novih sil, od organizacij in društva drugih političnih smeri. Ta okrnjenost še bolj jasno dokazuje posamezne točke.

Kongres Jug. sindikalnih sekocij C. G. T. za Pas de Calais

Konec glasila koroških Slovencev

Najdiške oblasti so poleg nejubih nemških listov v pokojni Avstriji zatrtle tudi slovenski in češki tisk. Na Koroškem so ustavile list "Koroški Slovenci", ki je izhajal 17 let.

Socialistični listi v Ameriki niso razširjeni zato, ker so urejevani za misleče čitatelje.

ACTUAL EXPERIENCE NO. 2

The curtains in Mr. P's home caught fire one evening which quickly spread into the frame-work of the windows causing considerable damage.

Adjusters were called and made prompt settlement which paid the owner more than the total cost of insurance for five years.

Prompt and satisfactory settlements are essential parts of the insurance service.

Safeguard — your Home — your Property — through — your Valuables

DONALD J. LOTRICH
INSURANCE - REAL ESTATE - NOTARY PUBLIC

Phone: Bus. Lawndale 2344 — Res. Rockwell 8426

2634 South Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Kunčič o SNPJ in "anti-fašistih"

Cleveland, O. — Malo bom kritiziral. In če bom kritiziran v povračilo, tudi ne bo nič hudega. Ampak včasi je kritika na mestu, smo večikrat brali. Pa naj bo še moja na mestu, zamaera gor ali dol.

Kar se tiče prepričanja, sem že zmerom enakih načel kakor pred petinštiridesetimi leti. Poznam pa jih mnogo, ki se zna prebarvati, kakor so naprimer pretekli teden barvali veikkonočne piruhe. A niti sami ne vedo, da se prebarvajo, ali preprečijo.

Vsi ti-le prebarvani piruhi ne vedo, koliko truda je vzel, da smo zgradili delavsko svetovno podporno organizacijo SNPJ, ki je največja med ameriškimi Slovenci. Njeno prvo uradno glasilo je bilo "Glas Svobode", potem smo se zavedni delavci oklenili njenega neuradnega glasila "Proletarca" in končno je jednota zmogla ustanoviti svoje lastno glasilo, katero danes izhaja dnevno pod imenom "Prosveta". Predno smo vse to zmogli, je bilo treba delati in plačevati. Stotine članov je agitiralo za društvo, se žrtvovalo za uspehe jednotnih prireditev in pomagalo v delavskem gibanju. Zdaj pa dobivamo pršnje od ljudi, ki niso za SNPJ nenesar storili. Nekateri izmed njih rajše agitirajo za IWO. Na seji društva "V Boj" št. 53 SNPJ je bila nedavno predložena prošnja za oglas v slovenskem listu, ki izhaja v Pittsburghu, Pa. Društvo mu je dalo \$2.00. Ne vem, ali je res že vse tako zmešano, da ljudje več ne vedo kje se jih glava drži? Dvainštirideset let živim med člani te organizacije. V vseh bojih z nasprotniki so agitirali za svoja društva in svoje liste ter branili delavsko načelo SNPJ pred notranjimi in zunanjimi nasprotniki. Zdaj pa jih vidim, da se nekateri navdušujejo za list in agitirajo zanj v okvirju SNPJ, darsi in dotični list SNPJ še nikdar branili in zanje nenesar storili (prednik tega lista, "Delavska Slovenija", je SNPJ, njen glasilo in njene odbornike odprt in skrajno sovražno napada).

Takrat so tistemu hujšaku pomagali nekateri eksocialisti, ki so se spremeni v nekake komuniste, drugi pa so bili zapeljani v sovražnosti. Vprašajnjim slične danes, kakšne principe zastopajo in kakšnega prepričanja so, pa ti ne vedo povedati. Končno izvlečeš iz njih, da so antifašisti, za demokracijo in za Rusijo in nekateri tudi za "socializem" povrhu.

Včasi je zadostovalo, da je človek z delom pokazal, kake-

ga prepričanja je. Socialiste smo poznali po njihovih aktivnostih v naselbinah, v društvi, v stavkah itd. In vsi smo vedeli, da ko hitro je človek socialist, je s tem samo posebi umevno tudi "protifašist" ne da bi moral to posebej praviti in se s tem bahati v posebnem "antifašističnem" listu. Preje so taki bahači delali napredni našim društvom škodo na en način, zdaj pa jo delajo s svojo neodkritosčeno takto "prijateljstva" in s takozvanim "antifašizmom". Ker pa so napredni člani znali v prošlosti spoznati volka tudi če je priseljnik mednje ovčji koži, upam, da je med njimi tudi zdaj toliko razuma, da ne bodo pustili premotiti istim nasprotnikom, čeprav pravijo, da so se "poboljšali".

J. F. Kunčič.

Farmarsko-delavsko gibanje ne gre prav nič po "žnorci"

Chisholm Minn. — Veliko se govori o možnosti ustanovitve nove delavske-farmarske stranke ki bi delovala v vseh Združenih državah ne samo v Minnesoti.

Veliko se besediči o komunizmu. Kar se tiče minnesotske Farmer-Labor Party je težko dognati kdo je "komunist" in kdo ne. To tem težje ker so zaradi komunistov diskreditirane vse druge delavskie stranke. Zato nazadnjačko časopis je zlahka pobaše vse farmer-laborite v komunistični žakelj in komunisti kajpada pri tem pridno pomagajo. Eni zato, ker niso dobili pričakovanih pozicij, drugi pa, ker so jezni na ves svet zaradi slabih razmer.

V Farmer-Labor stranki se je urinilo tisoč takih, kakršni so se prej oprijemili demokratov in republikancev: službe hočemo. Samo za službe se jim gre. Včasi so bili komunisti, ker jim je neslo, prej demokrati in republikanci, zdaj pa so farmer-laboriti. Delavci so nevedni in zaradi nevednosti brezbrzni. Drugače bi se ne pustili varati od vsega začetka od kar imamo v tej deželi slobodo in demokracijo.

Opazovalec.

Prosperiteta Noblove tovarne eksploziv

Noblova tovarna za eksplozive na Švedskem ima toliko naročil, da jih bo komaj izvršila v treh letih. Dotlej bo vse nova naročila odklonila.

Naše zasluženje uči ljudi, da imajo pravico do revolte; naše zapiranje, da imajo pravico do svobode in smrt jih povrhu.

Včasi je zadostovalo, da je človek z delom pokazal, kake-

ga prepričanja je. Socialiste smo poznali po njihovih aktivnostih v naselbinah, v društvi, v stavkah itd. In vsi smo vedeli, da ko hitro je človek socialist, je s tem samo posebi umevno tudi "protifašist" ne da bi moral to posebej praviti in se s tem bahati v posebnem "antifašističnem" listu. Preje so taki bahači delali napredni našim društvom škodo na en način, zdaj pa jo delajo s svojo neodkritosčeno takto "prijateljstva" in s takozvanim "antifašizmom". Ker pa so napredni člani znali v prošlosti spoznati volka tudi če je priseljnik mednje ovčji koži, upam, da je med njimi tudi zdaj toliko razuma, da ne bodo pustili premotiti istim nasprotnikom, čeprav pravijo, da so se "poboljšali".

J. F. Kunčič.

Izlet v stari kraj

Mladinski izlet in izlet "Zore" na parnih Cunard White Star črete

Dne 28. maja se odpeljejo v stari kraj z motorno ladjo Georgie, last velike plovne družbe Cunard White Star pevci in prijatelji slovitega čakačkega hrvatskega pevskega zborja "Zora" pod vodstvom M. S. Ekerovicha, ki je ravatelj jugoslovanskega oddelka pri omenjeni družbi. "Zora" se bodo izkrali v Haviju, od kjer odpoteje direktno v Jugoslavijo. "Zora" bo ob tej prilikri preprečila vse vodne plovne poteze v Jugoslaviji, zato da ne bodo izkoristili v Jugoslaviji in tudi mnogo drugih zanimivih krajev. Podatke o tem izletu daje urad Cunard White Star in pa Jakob Zupan, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

J. F. Kunčič.

Farmarsko-delavsko gibanje ne gre prav nič po "žnorci"

Chisholm Minn. — Veliko se govori o možnosti ustanovitve nove delavske-farmarske stranke ki bi delovala v vseh Združenih državah ne samo v Minnesoti.

Veliko se besediči o komunizmu. Kar se tiče minnesotske Farmer-Labor Party je težko dognati kdo je "komunist" in kdo ne. To tem težje ker so zaradi komunistov diskreditirane vse druge delavskie stranke. Zato nazadnjačko časopis je zlahka pobaše vse farmer-laborite v komunistični žakelj in komunisti kajpada pri tem pridno pomagajo. Eni zato, ker niso dobili pričakovanih pozicij, drugi pa, ker so jezni na ves svet zaradi slabih razmer.

V Farmer-Labor stranki se je urinilo tisoč takih, kakršni so se prej oprijemili demokratov in republikancev: službe hočemo. Samo za službe se jim gre. Včasi so bili komunisti, ker jim je neslo, prej demokrati in republikanci, zdaj pa so farmer-laboriti. Delavci so nevedni in zaradi nevednosti brezbrzni. Drugače bi se ne pustili varati od vsega začetka od kar imamo v tej deželi slobodo in demokracijo.

Opazovalec.

Prispevki za španške borce

XVI. IZKAZ

Chicago, Ill. Nabranje na koncert "Save" in priredbi za šanske lojaliste. Pola Mitzi Owen. Prispevali: Joško in Mary Owen \$10; "Rdeči sokolči" \$6; po \$5: John in Paula Skavich, "Slavija" št. 1 SNPJ in Anton Garden; po \$2: Mary Jelene in Adolph Richman; Frank in Minka Witkovičevi. Ljudem. Witkovič je bil prej insurence agent. Eni smo delali ali se delamo za pokret po dvajset let. A ljudje pravijo: "saj še niste nič dosegli! Pokažite, kaj ste storili!" Reakcija zna take izgovore dobro izrabiti. Saj veste: pred leti smo dobili Bartuloviča, ki je rogovill, zdaj pa nam Witkovič soli pamet. Kje neki je bil prošlih dvajset let? Ali je bil, ali ni bil v delavskem gibanju? Sicer pa kdo pa je on? Ljudje ki hočajo igrati vlogo v delavskem gibanju naj bodo delavski pa bomo vse skupi ki smo za delavsko gibanje o. k.

Prispevki za španške borce

XVI. IZKAZ

Chicago, Ill. Nabranje na koncert "Save" in priredbi za šanske lojaliste. Pola Mitzi Owen. Prispevali: Joško in Mary Owen \$10; "Rdeči sokolči" \$6; po \$5: John in Paula Skavich, "Slavija" št. 1 SNPJ in Anton Garden; po \$2: Mary Jelene in Adolph Richman; Frank in Minka Witkovičevi. Ljudem. Witkovič je bil prej insurence agent. Eni smo delali ali se delamo za pokret po dvajset let. A ljudje pravijo: "saj še niste nič dosegli! Pokažite, kaj ste storili!" Reakcija zna take izgovore dobro izrabiti. Saj veste: pred leti smo dobili Bartulovič, ki je rogovill, zdaj pa nam Witkovič soli pamet. Kje neki je bil prošlih dvajset let? Ali je bil, ali ni bil v delavskem gibanju? Sicer pa kdo pa je on? Ljudje ki hočajo igrati vlogo v delavskem gibanju naj bodo delavski pa bomo vse skupi ki smo za delavsko gibanje o. k.

Prispevki za španške borce

XVI. IZKAZ

Chicago, Ill. Nabranje na koncert "Save" in priredbi za šanske lojaliste. Pola Mitzi Owen. Prispevali: Joško in Mary Owen \$10; "Rdeči sokolči" \$6; po \$5: John in Paula Skavich, "Slavija" št. 1 SNPJ in Anton Garden; po \$2: Mary Jelene in Adolph Richman; Frank in Minka Witkovičevi. Ljudem. Witkovič je bil prej insurence agent. Eni smo delali ali se delamo za pokret po dvajset let. A ljudje pravijo: "saj še niste nič dosegli! Pokažite, kaj ste storili!" Reakcija zna take izgovore dobro izrabiti. Saj veste: pred leti smo dobili Bartulovič, ki je rogovill, zdaj pa nam Witkovič soli pamet. Kje neki je bil prošlih dvajset let? Ali je bil, ali ni bil v delavskem gibanju? Sicer pa kdo pa je on? Ljudje ki hočajo igrati vlogo v delavskem gibanju naj bodo delavski pa bomo vse skupi ki smo za delavsko gibanje o. k.

Prispevki za španške borce

XVI. IZKAZ

Chicago, Ill. Nabranje na koncert "Save" in priredbi za šanske lojaliste. Pola Mitzi Owen. Prispevali: Joško in Mary Owen \$10; "Rdeči sokolči" \$6; po \$5: John in Paula Skavich, "Slavija" št. 1 SNPJ in Anton Garden; po \$2: Mary Jelene in Adolph Richman; Frank in Minka Witkovičevi. Ljudem. Witkovič je bil prej insurence agent. Eni smo delali ali se delamo za pokret po dvajset let. A ljudje pravijo: "saj še niste nič dosegli! Pokažite, kaj ste storili!" Reakcija zna take izgovore dobro izrabiti. Saj veste: pred leti smo dobili Bartulovič, ki je rogovill, zdaj pa nam Witkovič soli pamet. Kje neki je bil prošlih dvajset let? Ali je bil, ali ni bil v delavskem gibanju? Sicer pa kdo pa je on? Ljudje ki hočajo igrati vlogo v delavskem gibanju naj bodo delavski pa bomo vse skupi ki smo za delavsko gibanje o. k.

Prispevki za španške borce

XVI. IZKAZ

Chicago, Ill. Nabranje na koncert "Save" in priredbi za šanske lojaliste. Pola Mitzi Owen. Prispeval

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., April 20, 1938.

EDUCATION,
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXIII

Attitude Towards Spain

The majority of the American people, it is concluded from many sources of information, are in sympathy with the Loyalists, for the reason that they have a democratic form of government and were duly elected by the people.

The administration at Washington, however, judging by its acts, is in favor of a victory for the Fascists of Spain. Its attitude is in accord with that assumption at any rate.

The rebellion in Spain broke out in 1936. In January, 1937, when a shipload of munitions was about to leave this country for the Loyalists, the president sent a special message to congress asking for an immediate amendment of the neutrality act so as to make it apply to civil wars in order that such shipments might be prevented. Congress, under suspension of the rules, so amended the act. Under the act as thus amended, neither side in the Spanish civil war can buy war supplies in this country. But Italy and Germany also went to war against the Loyalists, and, although many demands have been made, there has been no move to apply the neutrality act to them. Hence, Italy and Germany can buy all the war supplies they wish in this country, for use against the Loyalists, yet the Loyalists cannot buy any at all.

The attitude of the administration toward Spain is, therefore, distinctly pro-Fascist.

As the highest heads of the administration have denounced Fascism, this pro-Fascist attitude toward Spain seems inexplicable. There are several theories as to what the explanation is. Some say it is done because England is doing the same thing and this country is following England's policy. Others say it is done because there are some Communists on the Loyalist side in Spain. Others say it is done to please the Catholic church. You can take your choice. It may be a blend of all three.

—Milwaukee Leader.

STATEMENT ON SPAIN

(The following statement on Spain was unanimously adopted at the Sixth Regular Meeting of the Milwaukee County Central Committee, Farmer-Labor Progressive Federation in which a number of our comrades are active.—Editor.)

Many Americans, particularly those of Catholic faith, have been very much disturbed over a letter sent to the Loyalist government of Spain by liberal Congressmen, a number of whom are Catholics. This letter encouraged the government in its courageous fight to maintain democratic rule in Spain and to drive out the Fascist forces of other countries who are attempting to overthrow the legally constituted government there.

The Farmer-Labor Progressive Federation believes that the Catholics and others are seriously misinformed on recent events in Spain when they oppose the Loyalist government.

The Spanish Civil War represents a revolt of the army, the nobility, and some reactionary church rulers against the duly elected liberal majority government which was established in 1936. After a violent reactionary government, in power from 1933 to 1936, had imprisoned and murdered labor leaders and liberals, those who opposed its policies won 258 seats in Parliament in the fall of 1936 while the reactionary group had 214.

Instead of submitting to the democratic will of the people, the reactionaries started an armed rebellion against the government, and certain church officials who stood to profit by the revolt lined up with the Fascists. Many Catholic leaders and thousands of Catholic laymen stayed with the government on the side of democracy.

Had the Spaniards been permitted to settle the war themselves there is no question but that the legal government would soon have re-established itself, punished the rebel leaders for treason, and continued its work of building the country as a political democracy.

But the Fascist governments of Italy and Germany were not willing to permit this, and they poured men and munitions into Spain to fight on the side of rebels and force Fascism on the country. Bombing civilians and thousands of exiles fleeing from doomed towns, destroying churches and charitable institutions maintained by Catholic sisters as well as public and military buildings, they have brought death and destruction to more Catholics than the Loyalists. One third of those killed in Spain have been women and children, victims of rebel air raids. So terrible had been the Fascist slaughter in recent weeks that the Pope himself intervened.

What is even worse, the Fascist propaganda machines have worked overtime to convince Catholics all over the world that the Spanish Civil War is a holy crusade to save the Catholic Church from Communistic suppression. It is nothing of the sort. It is a brutal attack on a democratic government, the only type of government under which freedom of worship has never been curbed.

Atrocity stories are being manufactured and spread through Catholic publications and radio programs which have no more foundation in truth than the atrocity stories manufactured in every war. These stories are born in the brains of press agents in foreign capitals; they do not

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

MAY HERALD

Practically all of the material for this year's issue of the May Herald is already set and within a very short time this yearly publication of ours will be off the press spic and span, and beautifully illustrated. Our aim and sincere desire is to get it into the hands of its readers for the First of May, the day to which it is dedicated. One of the most effective ways of carrying on our work is through distributing worthwhile literature. In this manner we reach the workers with our message. So, on this May Day let us make a special effort to circulate the May Herald. With a lot of persistence and a little luck we can do a real job!

May Day is the holiday of labor unity, of labor solidarity. The day on which we declare our solidarity with the awakened workers of the world.

May Day is a clarion call to the workers of the world to unite in order to make fresh gains and further advances until we have reached our goal—the abolition of the present system of society, which is based on exploitation and oppression.

In this issue of the Herald, the English Section has been somewhat enlarged and will include articles by the following writers: On the Line, by Betty Bogatay; That Damn Steel Shovel, by Joseph Drasler, Workers' Arise! by Donald J. Lotrich; Whither Youth? by Frank Sodnik; The Slovene Labor Center, by Oscar Godina.

The price will remain as in the past, 25¢. A lot of good reading for a very small price.

SPANISH AID

The collection taken for the aid of Spanish Democracy on April 10th at Sava's Concert and Program amounted to over \$80.

Our sincere thanks and appreciation to all who donated towards helping the Loyalists. Collecting this sum of money was made possible through co-operation of a number of our members who spent the whole afternoon and evening of that day agitating among the people for donations.

It is a critical hour for the Loyalist at the present time in Spain and every little bit of financial aid counts.

At the last meeting of the JSF Executive Board a motion was unanimously passed that we again send out an appeal to our people throughout the country for donations to aid Spanish Democracy. This was already done once in the past with the result that a large sum was collected and forwarded to the Trade Union Relief for Spain Committee, treasurer, David Dubinsky.

Again the appeal is being sent out to about a thousand Jugoslav fraternal organizations scattered throughout the country asking them to make collections among their members. This work is all being carried on through the Proletarian office without any charge other than postage and paper.

Literature

In the past we have been quite lax on selling literature, passing up a number of good occasions where we could have worked with good results. At the April 10th Program the literature table and the active literature committee was a pleasant sight and a good sign and should be continued in the future at all affairs of

Bakers' Journal.

The stickup artist should know that crime never pays except in international diplomacy.

"JA! JA! JA!"

THE APRIL 10th PROGRAM

On April 10, a galla program was presented at the SNPJ Hall in which one half of the program was devoted to "Sava", and the other half for the aid of Spanish Democracy.

Seven young ladies, under the direction of Mr. Raul Gonzales, a Spaniard himself, rendered several Spanish selections. In everyone's opinion this was one of the best numbers.

Singing society Sava rendered a number of songs which were all very musical and delightful. Credit for Sava's fine performance is due to Mr. Jack Muha, their director, and his wife, Mary Muha, their accompanist.

The Tom Mooney Flight of the Red Falcons sang two selections, The Scarlet Banner, and Dubinski, a Russian folk song.

Mr. Josko Ovenc must be given special credit for his splendid dramatic presentation of Spain's history. It was a marvelous play from beginning to end.

The Terrible Meek, a short play presented by the members of the Social Study Club depicting the horrors of war was very well presented. Special credit is due the Karl Marx Singing Society for the fine numbers which they contributed.

All in all, the program was very good and entertaining.

After the program a few people collected contributions for the Loyalist cause. We wish to thank everyone for their generosity in giving nickels and dimes.

—Mitzi Ovenc.

Children and Economics

(From "What Is It To Be Educated?")

By HANFORD HENDERSON

One will not talk economics in any formal way to children. It is not necessary. But one cannot avoid the economic implications upon which our current daily life and all history and literature quite obviously rest.

Children are very explicit in their interest. They want to know what the hero feeds upon, how he is dressed, where he sleeps. If great deeds are in prospect, wars to be waged, palaces to be built, pleasure parks to be laid out, princesses to be won, tourneys to be run off, the little reader has a keen eye for the sinews of war.

In every tale worth the telling, the hero sets out with the express purpose of seeking his fortune. Parents and teachers do not have to drag in economics by the heels. They may, of course, ignore the question, and allow the children to grow up with confused and medieval ideas; but if they do so, they fail quite miserably to educate the children in the fundamentals of a moral individual and social life. The bread-and-butter question must be met by each parent and teacher in his own personal life; and in dealing with the children, it must be met constantly and in the most unexpected quarters.

But even this is not the worst of it. When you see your wife wearing the poorest fabrics and denied the vacation that she needs; when you see your children miss the high school and college and the musical education which their talents demand; when you look forward to an old age privation, a death where failure is written over all, and a future for your children that means the same drudgery for them, the same hopelessness and helplessness, then you taste the full bitterness of poverty. It is worse than the mere lack of pleasant viands or pretty clothes. It is a failure of life itself.

But stop! Whose fault is it? Have not you yourself permitted without protest the conditions that made all this possible? You have no right to complain or to seek revenge on others until you do your utmost to end conditions which are at the bottom of all poverty.

Bakers' Journal.

The stickup artist should know that crime never pays except in international diplomacy.

"JA! JA! JA!"

—Mitzi Ovenc.

—Mitzi Ovenc.